

Bruselj, 18. november 2022
(OR. en)

14588/22

SOC 621
EMPL 424
GENDER 182
ECOFIN 1142

DOPIS

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik: Odbor stalnih predstavnikov/Svet

Št. predh. dok.: 14036/22

Zadeva: Osnutek sklepov sveta o enakosti spolov v gospodarstvih z motnjami:
poudarek na generaciji mladih
– *odobritev*

1. V prilogi vam pošiljamo osnutek sklepov Sveta o „enakosti spolov v gospodarstvih z motnjami: poudarek na generaciji mladih“, ki ga je pripravilo predsedstvo.
2. Sklepi temeljijo na poročilu o politiki, ki ga je pripravil Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) z naslovom „Mlade ženske in moški po pandemiji COVID-19“, ki je v Dodatku 1 k temu dokumentu.
3. Delovna skupina za socialna vprašanja je o osnutku sklepov razpravljala na treh sejah¹. Po neformalnem pisnem posvetovanju² je dosegla dogovor o sklepih iz priloge k temu dokumentu³.

¹ 10. in 28. oktobra ter 10. novembra 2022.

² Glej dok. WK 15495/22.

³ Odstavki so bili preštevilčeni v zaporednem vrstnem redu.

4. Odbor naj:

- se seznani s poročilom EIGE o politiki iz Dodatka 1 k temu dokumentu;
 - potrdi dogovor o priloženem osnutku sklepov ter
 - priloženi osnutek sklepov pošlje Svetu (EPSCO) v odobritev na seji 8. decembra 2022.
-

Enakost spolov v gospodarstvih z motnjami: poudarek na generaciji mladih

Osnutek sklepov Sveta

OB PRIZNAVANJU NASLEDNJEGA:

1. Evropa se je znašla v negotovih časih. Od leta 2019, ko je Svet odobril sklepe z naslovom „Gospodarstva EU z zagotovljeno enakostjo spolov: nadaljnji ukrepi“, so se s pandemijo COVID-19 in rusko vojno agresijo proti Ukrajini pojavili pomembni socialno-ekonomski izzivi, obstoječi pa še poglobili, kar spremljajo še visoka inflacija, ki vodi v višje življenjske stroške, vedno večja energetska revščina zaradi porasta cen goriv, stanovanjska kriza, pa tudi hude suše, požari v naravi in poplave zaradi podnebnih sprememb. Vsak od teh problemov bo še naprej drastično vplival na življenja ljudi v Evropi, zlasti mladih in prihodnjih generacij. Vsi ti izzivi imajo jasno izraženo razsežnost spola.
2. Enakost spolov in človekove pravice so osnovne evropske vrednote. Enakost žensk in moških je eno od temeljnih načel Evropske unije, zapisano v Pogodbah in priznано v Listini o temeljnih pravicah, ki bi ga države članice morale spoštovati pri svoji prizadevanjih za preprečevanje, odpravljanje in spremljanje neenakosti spolov, tudi pri porazdelitvi tveganj in koristi, ki izhajajo iz širšega družbenega in gospodarskega razvoja.

3. Leto 2022 je evropsko leto mladih, zato je bila oktobra 2022 organizirana konferenca z naslovom Evropa prihodnosti: enakost spolov in gospodarstvo, da bi z njo državljanom in državljkam, predvsem mladim, omogočili prostor za razpravo o prihodnosti Evrope ter prispevanje k prihodnjim politikam EU. Zagotavljanje, da bo glas mladih slišan, in podpiranje njihove enakopravne udeležbe v političnih procesih in politikah v skladu z vsemi ustreznimi cilji strategije EU za mlade za obdobje 2019–2027 sta ob ustreznem upoštevanju zadevnih evropskih ciljev mladih ključnega pomena za nadgrajevanje Unije enakosti in odpravo neenakosti med spoloma, ki je v sedanjih socialno-ekonomskih razmerah povečana.

OB UPOŠTEVANJU

4. študije Evropskega inštituta za enakost spolov z naslovom *Gender Equality and the Socio-Economic Impact of COVID-19* (Enakost spolov in socialno-ekonomski vpliv pandemije COVID-19);
5. poročila Evropskega inštituta za enakost spolov z naslovom *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mlade ženske in moški po pandemiji COVID-19“, ki je bilo objavljeno 4. oktobra 2022;
6. mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora (EESO) o enakosti spolov, sprejetega 13. julija 2022.
7. resolucije Evropskega parlamenta z dne 7. aprila 2022 o zaščiti otrok in mladih, ki zaradi vojne v Ukrajini bežijo v EU;
8. resolucije Evropskega parlamenta z dne 17. februarja 2022 o krejitvi vloge mladih v Evropi: zaposlovanje in socialno okrevanje po pandemiji;

9. resolucije Evropskega parlamenta z dne 21. januarja 2021 o dostopu do dostojnih in cenovno dostopnih stanovanj za vse;
10. izida konference na visoki ravni „Evropa prihodnosti: enakost spolov in gospodarstvo“, ki je 3. in 4. oktobra 2022 potekala v Pragi in na kateri je bila poudarjena potreba po zaščiti in spodbujanju enakosti spolov v luči novih realnosti, kot so ruska vojna agresija proti Ukrajini, stanovanjska kriza in energetska revščina, pa tudi potreba po obravnavi današnjih izzivov mladih za jutrišnjo Unijo enakosti;
11. izida konference na visoki ravni z naslovom „Boj proti energetske revščini: pristop na ravni EU in izmenjava najboljših praks“ z dne 24. oktobra 2022 v Pragi, na kateri je bil poudarjen pomen obravnave ranljivega položaja žensk, pretežno mater samohranilk in starejših žensk v luči energetske revščine;

OB UPOŠTEVANJU NASLEDNJEGA

12. Čeprav se je gospodarsko okrevanje po pandemiji začelo, še vedno ni zaključeno. Omejitve, uvedene za zajezitev pandemije spomladi 2020 in pozneje med pandemijo, so povzročile upad gospodarske dejavnosti. Pot do okrevanja, ki se je začela poleti istega leta, je oviralo več dejavnikov, vključno z zvišanjem cen številnih primarnih proizvodov, motnjami v svetovnih dobavnih verigah, inflacijskimi pritiski in novimi valovi COVID-19, ki so v številnih državah privedli do ponovne uvedbe omejitev.

13. Pandemija je sprožila razpravo o tem, kako zagotoviti okrevanje, ki upošteva vidik spola. Mehanizem za okrevanje in odpornost je v tem kontekstu edinstvena priložnost za izredno financiranje ukrepov, ki prispevajo k enakosti spolov. Vendar ta priložnost vedno ni bila dovolj izkoriščena, saj vidik enakosti spolov pogosto ni bil dovolj upoštevan v nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost, poleg tega pa je bilo sprejetih tudi zelo malo ukrepov za obravnavanje posebnih potreb žensk. Zaradi pojava dodatnih socialno-ekonomskih izzivov je zato zdaj še bolj nujno zagotoviti okrevanje, ki upošteva vidik spola.
14. Mlade ženske in moški so še posebej ranljivi za gospodarske posledice krize zaradi COVID-19. Pogosto so zaposleni za določen in krajši delovni čas ali v sektorjih, v katerih je veliko osebnih stikov, zato je večja verjetnost, da bodo izkusili odpuščanje ali skrajšanje delovnega časa. Poleg tega pogosto opravljajo neplačana pripravništva. Medtem ko se mladi moški v številnih državah članicah zdaj postopoma vračajo na trg dela, se mlade ženske soočajo z dlje trajajočo brezposelnostjo⁴. Sedanji izzivi dodatno obremenjujejo mlade in še povečujejo tveganje, da bo današnja mlada generacija bolj revna od prejšnjih.

⁴ EIGE (2022) *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mlade ženske in moški po pandemiji COVID-19). Poročilo o politiki.

15. Čeprav so bile ženske prekomerno zastopane v sektorjih, ki jih je izguba delovnih mest med pandemijo manj prizadela, na primer v izobraževanju in zdravstvu, se je skupno število dejansko opravljenih delovnih ur žensk na splošno bolj zmanjšalo kot pri moških⁵. Poleg tega je med pandemijo, v primerjavi z obdobjem pred njo, manj žensk poročalo o enaki delitvi obveznosti oskrbe s partnerji, več pa jih je poročalo, da so morale prevzeti večino neplačanega skrbstvenega dela. Pandemija je tako poglobila obstoječe neenakosti med spoloma, saj so se tradicionalne vloge spolov ohranile v zasebni sferi, pri čemer so mlade ženske prevzele skrb tako za večino oskrbe otrok ter gospodinjskega dela kot tudi za šolanje na domu. Da so več časa porabile za obveznosti oskrbe na račun možnosti plačanega dela in prostega časa, je precej negativno vplivalo na njihovo usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, duševno zdravje in splošno dobro počutje, pa tudi ekonomsko neodvisnost. To je veljalo zlasti za ženske z majhnimi otroki.

⁵ EIGE (2022) *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mlade ženske in moški po pandemiji COVID-19). Poročilo o politiki.

16. Zaradi pandemije COVID-19 so morali številni Evropejci in Evropejke prilagoditi svoje delovne navade in sprejeti spletni svet s prilagajanjem praksam dela na daljavo. Večja je bila tudi uporaba prožnih oblik dela, kot je nestandardni delovni čas. Številni so morali združiti delo od doma s skrbjo za svoje družinske člane. Ženske so bile dodatno obremenjene, saj so morale prilagoditi svoje delovne vzorce, hkrati pa igrati vlogo dodatnih oskrbovalcev, kar je poglobilo obstoječe neenakosti. Matere so v obdobjih omejitve izhoda med pandemijo poročale, da so bile pri delu prekinjene za 50 % pogosteje kot očetje⁶. V primeru revnih in ekonomsko marginaliziranih družin je pandemija negativno vplivala na zaposlitvene možnosti in dostop do izobraževanja za otroke. Nadaljevanje in nadaljnje uvajanje dela na daljavo in hibridnega dela v Evropi po pandemiji bosta odvisna od številnih dejavnikov, vključno z učinkom tovrstnega dela na produktivnost, organizacijo dela in delovne pogoje. Ob predpostavki, da bo delo na daljavo tudi ostalo ena od oblik dela, bo treba nujno obravnavati nove izzive za enakost spolov, ki izhajajo iz takega dela, ter zagotoviti pravico delavcev do odklopa in neuporabe z delom povezanih elektronskih komunikacijskih sredstev zunaj delovnega časa. Preprečiti bi bilo treba, da bi delo na daljavo postalo alternativa pisarniškem delu samo za ženske, saj to samo krepi stereotipe in diskriminatorne prakse. Po drugi strani pa bi primerna uporaba dela na daljavo lahko spodbudila enako porazdelitev plačanega dela in neplačane oskrbe med ženskami in moškimi. Tudi enak dostop do povezljivosti in digitalnih tehnologij bi lahko pomagal premostiti vrzel v digitalnih spretnostih. Prav tako je pomembna izmenjava dobrih praks na področju spodbujanja enakosti spolov v okviru dela na daljavo.

⁶ EIGE (2021), *Gender Equality and the Socio-Economic Impact of COVID-19* (Enakost spolov in socialno-ekonomski vpliv pandemije COVID-19).

17. Ženske so med delom od doma lahko bolj izpostavljene nasilju v družini in drugim oblikam nasilja na delovnem mestu, vključno s spletnim nasiljem na podlagi spola, nadlegovanjem in zlorabami. Obravnavati je treba tudi takšna povečana tveganja nasilja, povezana z delom na daljavo.
18. Z rusko vojno agresijo proti Ukrajini se je zaostрила humanitarna kriza v Evropi, saj je iz Ukrajine zbežalo več kot 7,4 milijona ljudi⁷, poleg tega pa je bilo v Ukrajini notranje razseljenih še dodatnih 7 milijonov oseb⁸. Med tistimi, ki bežijo pred krizo, je 90 % žensk in otrok.⁹
19. Številni, ki so pobegnili iz Ukrajine, zlasti ukrajinske ženske in deklice, se tudi po tem, ko jim je bila odobrena začasna zaščita v EU, še vedno soočajo s številnimi različnimi ovirami, vključno s pomanjkanjem namestitve, omejenim dostopom do usposabljanja in jezikovnih tečajev, težavami pri vstopu na trg dela, pomanjkanjem vzgoje in varstva predšolskih otrok ter nezadostnim dostopom do zdravstvenega varstva. Zlasti mlade ženske in dekleta so izpostavljene tudi spolnemu nasilju in nasilju na podlagi spola ter trgovini z ljudmi. Treba je ponovno zagotoviti stabilnost v življenju tistih, ki so zapustili Ukrajino, med drugim z zagotavljanjem pravičnega zaposlovanja odraslih ter kakovostnega varstva in izobraževanja za mlade in otroke, vključno z vzgojo in varstvom predšolskih otrok, dostopom do kulture ter zagotavljanjem zaščite pred izkoriščanjem, trgovino z ljudmi in nasiljem. Ta zaščita je zlasti pomembna za ukrajinske ženske in otroke, ki so nastanjeni v različnih oblikah začasne nastanitve, kjer se lahko izkoristi njihova ranljivost.

⁷ Spletno mesto Združenih narodov (2022) – *Operational Data Portal/Ukraine Refugee Situation* (Operativni podatkovni portal/stanje glede ukrajinskih beguncev).

⁸ Spletno mesto Združenih narodov (2022) UNHCR – *Ukraine: Internally Displaced Persons* (Ukrajina: Notranje razseljene osebe).

⁹ Spletno mesto Združenih narodov (2022) UNHCR – *Ukraine Emergency* (Izredno stanje v zvezi z Ukrajino).

20. Ruska vojna agresija proti Ukrajini je poslabšala gospodarske obete in zaustavila krhko okrevanje, ki je bilo v teku. Močno zvišanje cen primarnih surovin, ki povečuje inflacijske pritiske ter omejuje prihodke in porabo, zelo obremenjuje preživetje ljudi po vsej Evropski uniji. Tudi prihod milijonov razseljenih oseb iz Ukrajine, večinoma žensk in otrok, pomeni dodaten izziv za evropska gospodarstva, že obremenjena zaradi nedavnih dogodkov.
21. Sedanje gospodarske razmere v Evropi zaradi predhodno obstoječih strukturnih neenakosti med spoloma drugače vplivajo na moške kot na ženske. Za mlade ženske je skoraj dvakrat bolj verjetno kot pri mladih moških, da bodo več kot štiri ure na dan porabile za obveznosti in naloge oskrbe otrok¹⁰. Neenakosti na področju neplačanega skrbstvenega dela ne povečujejo le spolni stereotipi in včasih neustrezne politike glede vzgoje in varstva predšolskih otrok ter dopusta, temveč tudi dejstvo, da ženske v povprečju zaslužijo manj kot moški, kar spodbuja družine, da ohranijo model, v katerem je moški hranilec, ženska pa gospodinja. Ker opravljajo večji del obveznosti oskrbe, številne mlade ženske po končanem izobraževanju bodisi ostanejo zunaj trga dela bodisi prekinejo poklicno pot v zgodnji fazi. Hkrati je za ženske bolj kot za moške verjetno, da se zaposlijo za krajši delovni čas ali s prožnimi ali netipičnimi pogodbami. Dejstvo, da ženske opravljajo nesorazmeren delež neplačanega skrbstvenega dela, je temeljni vzrok neenakosti med spoloma pri plačah in pokojninah ter večjega tveganja revščine ali socialne izključenosti žensk.

¹⁰ EIGE (2022) *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mlade ženske in moški po pandemiji COVID-19). Poročilo o politiki.

22. Evropa se sooča s stanovanjsko krizo. Že pred pandemijo COVID-19 so se stanovanjski stroški znatno povečali. V obdobju od leta 2010 do prvega četrtertja 2022 so se najemnine v EU zvišale za 17 %, cene stanovanj pa za 45 %.¹¹ Višji stanovanjski stroški, zlasti za majhne stanovanjske enote, so še posebej negativno vplivali na mlajšo generacijo. Mladi zaradi pomanjkanja prihrankov in nizkih dohodkov ne morejo vlagati v lastne nepremičnine, ki bi jim zagotovile finančno, fizično in čustveno stabilnost v prihodnosti. Številne mlade je pritegnil trg dela v velikih mestih, zato so zelo odvisni od dostopa do najemniškega trga in mobilnosti. Zaradi višjih stanovanjskih stroškov številni mladi še naprej živijo s svojimi družinami¹² ali si morajo stanovanje deliti dlje, kot bi želeli, in se pogosto soočajo s prenatrpanimi razmerami. Mlade ženske, zlasti enostarševske družine in tujke, vključno z razseljenimi ženskami iz Ukrajine, se lahko znajdejo v posebej ranljivem položaju, deloma tudi zato, ker se lahko pri dostopu do nastanitve soočajo s posebnimi oblikami diskriminacije in zlorab.

¹¹ Eurostat (2021), *One in five people in the EU at risk of poverty or social exclusion* (Tveganju revščine ali socialne izključenosti je izpostavljen vsak peti v EU).

¹² Leta 2019 je bila glavna možnost nastanitve 80 % mladih, starih od 18 do 24 let, družinski dom.

23. Visoka inflacija, pandemija COVID-19 in ruska vojna agresija proti Ukrajini so vsi prispevali k dvigu življenjskih stroškov, vključno s ceno blaga in storitev, energije in stanovanj. Odvisnost Evrope od ruskega zemeljskega plina in zmanjšana oskrba z njim sta znatno povečala ceno energije, zaradi česar so ranljivi posamezniki zapostavljeni. Že leta 2020 8 % prebivalstva EU ni moglo ustrezno ogrevati svojega doma.¹³ Energetska revščina je posledica kombinacije nizkih dohodkov, visokih cen energije in slabe energetske učinkovitosti, zlasti stavb, ter bolj prizadene ženske kot moške. Zaradi razlik v dohodkih imajo ženske manj razpoložljivega dohodka za visoke stroške energije, številne pa živijo v stanovanjih s slabo izolacijo in nizko energetske učinkovitostjo. Stroški energije so še poseben izziv za ženske v upokojitveni starosti, ki živijo v enočlanskih gospodinjstvih. Poleg tega imajo ženske drugačne vzorce porabe energije kot moški.¹⁴ Starejše in brezposelne ženske običajno več časa preživijo doma, kar vpliva tudi na njihovo porabo energije. Nazadnje, ženske se bolj zavedajo prekomerne potrošnje in so v kriznih časih bolj pripravljene spremeniti svoje vzorce porabe. Vendar so še vedno premalo zastopane v energetske sektorju ter izobraževanju in raziskavah, povezanih z energijo, zaradi česar ne morejo sodelovati pri odločanju na tem področju.

¹³ Evropska komisija (2022): Energetska revščina v EU.

¹⁴ Evropski parlament (2019), *Women, gender equality and the energy transition in the EU* (Ženske, enakost spolov in energetske prehod v EU): Študija, ki jo je naročil Odbor za pravice žensk in enakost spolov (FEMM).

Evropski parlament (2017), *Gender Perspective on Access to Energy in the EU* (Vidik enakosti spolov pri dostopu do energije v EU): Študija, ki jo je naročil Odbor za pravice žensk in enakost spolov (FEMM).

24. Revščina ali socialna izključenost je zelo razširjen in feminiziran pojav¹⁵, ki ženske bolj prizadene kot moške. Poleg tega, da revščina ali socialna izključenost ogroža velik delež enostarševskih družin, so ženske tiste, ki predstavljajo skoraj 85 % vseh enostarševskih družin v EU¹⁶. Po vsej EU so bili mlade ženske in moški še posebej ranljivi za ekonomske posledice pandemije COVID-19, pri čemer se mlade ženske soočajo z večjim tveganjem revščine ali socialne izključenosti in materialne prikrajšanosti kot mladi moški¹⁷. Poleg tega se mlade ženske pri vstopu na trg dela in udeležbi na njem soočajo z ovirami in spolnimi stereotipi, kar ni le takojšnja težava, temveč ima dolgoročne posledice, saj povečuje vrzel v plačah in pokojninah med spoloma ter omejuje možnosti žensk skozi vse življenje.
25. Zaradi vse večjih posledic podnebnih sprememb, ruske vojne agresije proti Ukrajini, odvisnosti Evrope od ruskega zemeljskega plina in zmanjšane oskrbe z njim je postala naloga uresničitve zelenega prehoda nujnejša kot kdaj koli prej. A brez ustreznih spremljevalnih politik lahko nekatere skupine, vključno z mladimi ženskami in moškimi, zaostanejo pri zelenem prehodu. Politike in pravni okvir za pravičen zeleni prehod bi morali upoštevati potrebe mlade generacije in upoštevati vidik spola. Tudi glas mladih bi bilo treba smiselno in učinkovito vključiti v proces oblikovanja politik v EU in zunaj nje, še zlasti zato, ker so podnebne spremembe in naraščajoči stroški energije globalni izziv, ki še posebej negativno vpliva na mlade ženske in prihodnje generacije. Mlade ženske in moški morajo pridobiti spretnosti in kompetence, ki jim bodo omogočile, da bodo lahko sodelovali pri zelenem in digitalnem prehodu ter izkoristili priložnosti, ki jih ponujata.

¹⁵ Leta 2020 je bil tveganju revščine ali socialne izključenosti izpostavljen vsak peti v EU. Za več informacij glej Eurostat (2022), *Living conditions in Europe – poverty and social exclusion* (Življenjske razmere v Evropi – revščina in socialna izključenost).

¹⁶ EIGE (2016), *Poverty, gender and lone parents in the EU* (Revščina, spol in starši samohranilci v EU).

¹⁷ EIGE (2022) *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mlade ženske in moški po pandemiji COVID-19). Poročilo o politiki.
Eurostat (2022), *Material and social deprivation rate by age and sex* (Stopnja materialne in socialne prikrajšanosti po starosti in spolu).

26. Pomembno je zagotoviti, da bo prehod Unije na podnebno nevtralnno in okoljsko trajnostno gospodarstvo do leta 2050 pravičen in da nihče ne bo zapostavljen. Civilna družba in zlasti mladi so pozvali k ambicioznejšim ukrepom za boj proti podnebnim spremembam in k upoštevanju večje ranljivosti mlade generacije in žensk za negativne podnebne vplive. Zato je pomembno, da se v tem okviru spoštuje in spodbuja enakost spolov, krepitev vloge vseh žensk in deklic ter medgeneracijska enakost. Naložbe v zeleno in digitalno gospodarstvo ter ekonomijo oskrbe lahko ustvarijo dodatna delovna mesta za mlade. Vendar zaradi že obstoječih neenakosti med spoloma in spolnih stereotipov imajo ženske od tega manj koristi kot moški. Koristi s ciljno usmerjenimi naložbami v digitalizacijo in zeleno gospodarstvo bi lahko bile večje za mlade moške kot mlade ženske, če ne bodo sprejeti odločni ukrepi za zagotovitev, da ženske v celoti sodelujejo v pobudah pravičnega prehoda¹⁸. Poleg tega so delovni pogoji v sektorju oskrbe pogosto prekarni in jih je treba izboljšati.

¹⁸ Mednarodna organizacija dela (2022), *Global Employment Trends for Youth 2022: Europe and Central Asia* (Globalni trendi zaposlovanja mladih 2022: Evropa in Srednja Azija).

27. Dejstvo, da so odzivi na pandemijo COVID-19 pospešili digitalni prehod, je hkrati priložnost in izziv za enakost spolov. V prihodnosti se bo na trgu dela povečalo povpraševanje po tehnoloških strokovnjakih, kot so računalniški inženirji in strokovnjaki s področja IKT¹⁹. Vendar se pri izobraževanju za IKT in v poklicih IKT še vedno kaže jasna spolna segregacija, ki bi jo bilo treba obravnavati. Ta digitalni razkorak se lahko še poveča s pristranskostjo na podlagi spola, ki jo nekatera orodja in procesi umetne inteligence pogosto ne upoštevajo. Glede na to, da mora okrevanje po pandemiji potekati v skladu z zelenim in digitalnim prehodom, bodo kompetence na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike²⁰ imele vse pomembnejšo vlogo v prihodnjem gospodarstvu. Spodbujanje zanimanja deklet za teme s področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, odpravljanje spolnih stereotipov in odpravljanje steklenega stropa so ključnega pomena za spodbujanje enakopravnega vključevanja žensk na trg dela v prihodnosti. Poleg tega so potrebni ciljno usmerjeni ukrepi, razvojni programi in poklicno usmerjanje brez spolnih stereotipov, da bi dekleta in mlade ženske privabili in obdržali v poklicih na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter spodbudili fante in moške, da vstopijo v sektor oskrbe ter sektor izobraževanja, zdravstva in socialnega varstva. Da bi se borili proti spolnim stereotipom in ženskam, zlasti mladim ženskam, omogočili dostop na trg dela, bi se bilo treba osredotočiti tudi na prizadevanja v zvezi z moškimi glede vprašanj, kot sta vloga moških kot oskrbovalcev in preprečevanje nasilja na podlagi spola.
28. Ženske in dekleta niso homogena skupina. Njihova resničnost je odvisna od številnih dejavnikov, kot so rasa, barva kože, etnično ali socialno poreklo, genetske značilnosti, jezik, izobrazba, socialno-ekonomski status, vera ali prepričanje, politično ali drugo prepričanje, pripadnost narodnostni manjšini, premoženje, rojstvo, invalidnost, starost ali spolna usmerjenost, ki skupaj določajo njihove priložnosti in posebne izzive. Zato je treba presečnost upoštevati, saj različno vpliva na različne skupine mladih.

¹⁹ Informacijska in komunikacijska tehnologija.

²⁰ Naravoslovje, tehnologija, inženirstvo in matematika.

29. Ti sklepi temeljijo na že opravljenem delu in političnih zavezah, ki so jih na tem področju izrazili Evropski parlament, Svet, Komisija in zadevni deležniki, med drugim v dokumentih iz Priloge –

SVET EVROPSKE UNIJE

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, naj v skladu s svojimi zadevnimi pristojnostmi in ob upoštevanju nacionalnih okoliščin, pa tudi vloge in avtonomije socialnih partnerjev:

30. zagotovijo, da se enakost spolov in enake možnosti za vse dosledno upoštevajo in spodbujajo med izvajanjem načrtov za okrevanje in odpornost;
31. pripravijo vladne ukrepe za oblikovanje nacionalnih ukrepov za krizno upravljanje, ki bodo celoviti in participativni ter bodo upoštevali vidik spola, vključno s predstavniki organizacij za pravice žensk, mladinskih organizacij in ranljivih skupin;
32. spodbujajo vključevanje načela enakosti spolov in mladih v zagotavljanje podpore osebam, zlasti ženskam in dekletom, ki so bile razseljene iz Ukrajine in drugih delov sveta, ter pri sprejemanju ukrepov za ponovno vzpostavitev stabilnosti v njihovem življenju in za zagotovitev njihovega polnega vključevanja na trg dela in v družbo, zlasti z:
- a. njihovo zaščito pred izkoriščanjem, trgovino z ljudmi, spolnimi zlorabami ter nasiljem in nadlegovanjem na podlagi spola ter s podpiranjem žrtev nasilja;
 - b. zagotavljanjem pravičnega dostopa do zaposlitve, poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter učenja odraslih in pravične obravnave v tem okolju ter dostopa do vzgoje in varstva predšolskih otrok ter šolskega izobraževanja za otroke;
 - c. prilagodljivim odzivanjem na povečano povpraševanje po ustanovah za vzgojo in varstvo predšolskih otrok ter
 - d. varstvom njihovih mednarodno priznanih človekovih pravic;

33. v celoti izkoristijo sredstva EU, kot so Sklad za azil in migracije, Evropski socialni sklad plus, Evropski sklad za regionalni razvoj, Erasmus+ in evropska solidarnostna enota, za spodbujanje vključevanja migrantov v skladu s potrebami, opredeljenimi na nacionalni in regionalni ravni, ter posebno pozornost namenijo potrebam žensk in deklet;
34. olajšajo udeležbo žensk na trgu dela, zlasti s povečanjem vključenosti moških v oskrbo ter razpoložljivosti, cenovne dostopnosti in kakovosti storitev vzgoje in varstva za predšolske otroke ter storitev oskrbe starejših in invalidov, z izboljšanjem usklajevanja oskrbe in dela ter s spodbujanjem enakopravne delitve neplačanega skrbstvenega dela med ženskami in moškimi;
35. spodbujajo boljše razumevanje in ozaveščenost o potrebi po enaki razdelitvi neplačane oskrbe in domačega dela med ženskami in moškimi kot predpogoju za enakost spolov ter pripravijo in vzpostavijo okvir za spodbujanje enakopravne delitve plačanega dela in neplačanega skrbstvenega dela med ženskami in moškimi, vključno z ukrepi za usklajevanje poklicnega, družinskega in zasebnega življenja;
36. se bojujejo proti horizontalni in vertikalni spolni segregaciji na trgu dela ter v izobraževanju in raziskavah, zlasti v okviru zelenega in digitalnega prehoda;
37. nadaljujejo izvajanje učinkovitih ukrepov za odpravo horizontalne segregacije v izobraževanju, usposabljanju in poklicih na vseh ravneh; zlasti dejavno spodbujajo enak dostop žensk in deklet do IKT ter v zvezi s tem obravnavajo vse oblike razkoraka med spoloma, vključno z izboljšanjem digitalnih spretnosti žensk in deklet ter podpiranjem žensk, ki se odločijo za poklicno pot na področju IKT, da bi jih spodbudili, da ostanejo v zadevnem sektorju;

38. spodbujajo ukrepe za obravnavanje in preprečevanje povečanega tveganja nasilja na podlagi spola, vključno z nasiljem v intimni partnerski zvezi in nasiljem v družini;
39. spodbujajo vključevanje načela enakosti spolov in mladih v zasnovo, izvajanje in ocenjevanje ukrepov, sprejetih za reševanje gospodarske krize, v vseh sektorjih in na podlagi obstoječih podatkov; okrepijo sodelovanje s civilno družbo, socialnimi partnerji in organizacijami za pravice žensk ter mladinskimi organizacijami in akademskimi krogi pri zasnovi, izvajanju in ocenjevanju teh ukrepov;
40. zagotavljajo podporo, vključno s finančno podporo, organizacijam civilne družbe, ki spodbujajo enakost spolov, zlasti organizacijam za pravice žensk, saj jih je svetovna gospodarska kriza močno prizadela, povpraševanje po storitvah, ki jih zagotavljajo, pa je zaradi krize vse večje.

POZIVA EVROPSKO KOMISIJO IN DRŽAVE ČLANICE, naj v skladu s svojimi zadevnimi pristojnostmi in ob upoštevanju nacionalnih okoliščin držav članic, pa tudi vloge in avtonomije socialnih partnerjev:

41. spodbujajo medgeneracijsko solidarnost in zagotovijo, da se pri izvajanju politik za okrevanje po pandemiji upoštevata starost in vidik spola; dodatno pozornost namenijo zagotavljanju, da se pri izvajanju teh politik v celoti upoštevajo posebne potrebe najranljivejših skupin;
42. zagotovijo, da se bo v okviru humanitarne pomoči Ukrajini upošteval vidik spola in obravnavale potrebe žensk, moških, deklet in fantov v ranljivem položaju ter vseh različnih skupin, ki jim grozi marginalizacija, vključno z etničnimi manjšinami, kot je romska skupnost, osebami LGBTI, starejšimi, invalidi in verskimi manjšinami;

43. spodbujajo izobraževanje, usposabljanje in zaposlovanje mladih, zlasti žensk, na področju inovativnih zelenih in digitalnih tehnologij;
44. spodbujajo konstruktivni dialog z mlado generacijo ter uravnoteženo zastopanost spolov pri mladih, ki dejavno sodelujejo pri oblikovanju politik in odločanju na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter na vseh ustreznih področjih politik Unije. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti povečanju enakopravne in smiselne udeležbe deklet in žensk pri oblikovanju politik in odločanju;
45. spodbujajo vključevanje načela enakosti spolov in mladih v vse raziskave, odločitve in politike, povezane z digitalnim in zelenim prehodom;
46. zbirajo in razširjajo podatke, razčlenjene po starosti in spolu, zlasti podatke o energetske revščini, ter spodbujajo vključevanje načela enakosti spolov v vse politike, povezane z energetske revščino;

POZIVA EVROPSKO KOMISIJO, NAJ:

47. pri ocenjevanju izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost posebno pozornost nameni temu, kako so bili cilji enakosti spolov in enakih možnosti za vse ter vključevanje teh ciljev upoštevani v nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost, ter njihovem izvajanju.

Referenčni dokumenti

1. Medinstitucionalni dokument EU

Evropski steber socialnih pravic

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_sl.pdf

2. Zakonodaja EU

Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (*UL L 180, 19.7.2000, str. 22–26*)

Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (*UL L 303, 2.12.2000, str. 16–22*)

Direktiva Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (*UL L 212, 7.8.2001, str. 12–23*)

Direktiva Sveta 2004/113/ES z dne 13. decembra 2004 o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi (*UL L 373, 21.12.2004, str. 37–43*)

Direktiva 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (preoblikovano) (*UL L 204, 26.7.2006, str. 23–36*)

Direktiva (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU (*UL L 188, 12.7.2019, str. 79–93*)

Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Mehanizma za okrepanje in odpornost (*UL L 57, 18.2.2021, str. 17–75*)

3. Svet

Resolucija Sveta Evropske unije in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine: strategija Evropske unije za mlade 2019–2027 (*UL C 456, 18.12.2018, str. 1–22*)

Priporočilo Sveta z dne 30. oktobra 2020 o Mostu do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade in nadomestitvi Priporočila Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino (*UL C 372, 4.11.2020, str. 1–9*)

Priporočilo Sveta z dne 10. marca 2014 o okviru za kakovost pripravništev (*UL C 88, 27.3.2014, str. 1–4*)

Priporočilo Sveta o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke (*UL L 223, 14.6.2021, str. 14–23*)

Priporočilo Sveta o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost (*UL C 243, 27.6.2022, str. 35–51*)

Vsi sklepi Sveta o enakosti spolov in drugih pomembnih temah, zlasti:

- Sklepi Sveta o prehodu na bolj vključujoče trge dela (dok. 7017/15)
- Sklepi Sveta o izboljšanju znanj in spretnosti žensk in moških na trgu dela EU (dok. 6889/17)
- Sklepi Sveta o okrepljenih ukrepih za zmanjšanje horizontalne spolne segregacije v izobraževanju in zaposlovanju (dok. 15468/17)
- Sklepi Sveta o odpravljanju plačne vrzeli med spoloma: ključne politike in ukrepi (dok. 10349/19)
- Sklepi Sveta o ekonomiji blaginje (dok. 13432/19)
- Sklepi Sveta o gospodarstvih EU z zagotovljeno enakostjo spolov: nadaljnji ukrepi: Pregled stanja po 25 letih uresničevanja Pekinških izhodišč za ukrepanje (dok. 14938/19)
- Sklepi Sveta o odpravljanju razlike med plačami moških in žensk: vrednotenje in delitev plačanega dela in neplačanega skrbstvenega dela (dok. 13584/20)
- Sklepi Sveta o delu na daljavo (dok. 9747/21)
- Sklepi Sveta o socialno-ekonomskem vplivu COVID-19 na enakost spolov (dok. 8884/21)
- Sklepi Sveta o vplivu umetne inteligence na enakost spolov na trgu dela (dok. 14750/21)

4. Evropski svet

Izjava iz Porta, ki so jo 8. maja 2021 podpisali voditelji in voditeljice držav in vlad

<https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

5. Trio predsedstev

Izjava tria predsedstev (Francije, Češke in Švedske) o enakosti spolov (januar 2022)

6. Evropska komisija

Strategija EU za boj proti trgovini z ljudmi (dok. 8090/21)

Evropska strategija oskrbe (dok. COM(2022) 440 final)

Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu: Poročilo o pregledu izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost (dok. COM(2022) 383 final) Akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027 (dok. COM(2020) 758 final)

Poročilo o enakosti spolov v EU za leto 2022 (dok. 7006/1/22 REV 1)

Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 (dok. 6678/20)

(Referenčni dokument Komisije: COM(2020) 152 final)

Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic (dok. 6649/21 + ADD 1 + ADD 2)

„Energetska revščina v EU“

https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/energy-consumer-rights/energy-poverty_en

Ženske v digitalni dobi, 2018

[Ženske v digitalni dobi – Urad za publikacije EU \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/equality/en/gender-equality/2018-women-digital-age)

7. Evropski parlament

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. aprila 2022 o zaščiti otrok in mladih, ki zaradi vojne v Ukrajini bežijo v EU (2022/2618(RSP))

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. februarja 2022 o krepitvi vloge mladih v Evropi: zaposlovanje in socialno okrevanje po pandemiji ([2021/2952\(RSP\)](#))

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 21. januarja 2021 o dostopu do dostojnih in cenovno dostopnih stanovanj za vse ([2019/2187\(INI\)](#))

Vidik enakosti spolov pri dostopu do energije v EU: študija za odbor FEMM

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596816/IPOL_STU\(2017\)596816_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596816/IPOL_STU(2017)596816_EN.pdf)

Ženske, enakost spolov in energetske prehode v EU: študija, ki jo je naročil odbor FEMM

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608867/IPOL_STU\(2019\)608867_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608867/IPOL_STU(2019)608867_EN.pdf)

8. Evropski inštitut za enakost spolov

Gender Equality and the Socio-Economic Impact of COVID-19 (Enakost spolov in socialno-ekonomski vpliv pandemije COVID-19), (26. maj 2021)

<https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-and-socio-economic-impact-covid-19-pandemic>

„Spol in energija“

<https://eige.europa.eu/publications/gender-and-energy>

Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic (Mlade ženske in moški po pandemiji COVID-19). Poročilo o politiki (4. oktober 2022)

<https://eige.europa.eu/publications/young-women-and-men-aftermath-covid-19-pandemic>

Poverty, gender and lone parents in the EU (Revščina, spol in starši samohranilci v EU)

<https://eige.europa.eu/publications/poverty-gender-and-lone-parents-eu>

9. Evropski ekonomsko-socialni odbor

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora (EESO) o enakosti spolov (SOC/731-EESC-2022)

„Delo na daljavo in enakost spolov – pogoji, pod katerimi delo na daljavo ne poslabša že tako neenakomerne porazdelitve neplačanega skrbstvenega in gospodinjskega dela med ženskami in moškimi, temveč je gonilo za spodbujanje enakosti spolov“ (SOC/662-EESC-2020)

„Hibridna konferenca o cenovno dostopnih in dostojnih stanovanjih v EU, 6. januar 2022“

https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/en_conclusions_affordable_and_decent_housing_using_in_the_eu.pdf

10. Eurofound

Eurofound: *Impact of COVID-19 on young people in the EU* (Vpliv pandemije COVID-19 na mlade v EU), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2021

11. Eurostat

One in five people in the EU at risk of poverty or social exclusion (Tveganju revščine ali socialne izključenosti je izpostavljen vsak peti v EU)

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20211015-1>

Material and social deprivation rate by age and sex (Stopnja materialne in socialne prikrajšanosti po starosti in spolu)

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_mdsd07&lang=en

„Zvišanje najemnin za 17 %, cen stanovanj pa za 45 % od leta 2010“

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220708-1>

„Življenjske razmere v Evropi – revščina in socialna izključenost“

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_poverty_and_social_exclusion#Key_findings

12. Svetovna banka

„Upočasnjena globalna rast do leta 2023, kar bo pripomoglo k tveganju ‚trdega pristanka‘ v gospodarstvih v razvoju“ (sporočilo za javnost št. 2022/038/EFI)

13. Združeni narodi

Operational Data Portal / Ukraine Refugee Situation (Operativni podatkovni portal/stanje glede ukrajinskih beguncev)

<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

UNHCR/Ukrajina: *Internally Displaced Persons (IDP)* (Notranje razseljene osebe).

<https://www.unhcr.org/ua/en/internally-displaced-persons>

UNHCR/Ukraine Emergency (UNHCR/Izredno stanje v zvezi z Ukrajino)

<https://www.unrefugees.org/emergencies/ukraine/>

14. Mednarodna organizacija dela

Svetovni trendi zaposlovanja za mlade 2022: Evropa in Srednja Azija

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/briefingnote/wcms_853326.pdf